O‘ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI: RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA

Ubaydullayeva Nozima Abbosbek qizi
Namangan davlat universiteti
Email: nozimakhon.04@gmail.com
Orcid: 0009-0000-1479-2780

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonda elektron tijoratni rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligi, uning raqamli iqtisodiyot shakllanishidagi o‘rni hamda iqtisodiy o‘sishga ta’sir etuvchi asosiy omillar tadqiq etilgan. Tadqiqotda elektron tijorat savdo hajmining yillar davomida o‘zgarish dinamikasi, axborot iqtisodiyoti va elektron tijorat sektorida yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat hamda ushbu ko‘rsatkichning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi tahlil qilingan. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasining rasmiy ma’lumotlari asosida elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligi baholangan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, elektron tijoratning rivojlanishi savdo jarayonlarini tezlashtirish, xarajatlarni optimallashtirish, tadbirkorlik subyektlari uchun yangi bozorlarni shakllantirish va raqamli xizmatlar ulushini oshirishga xizmat qilmoqda. Maqolada elektron tijoratni yanada rivojlantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: elektron tijorat, raqamli iqtisodiyot, iqtisodiy samaradorlik, raqamli transformatsiya, elektron savdo, yalpi qo‘shilgan qiymat, innovatsion rivojlanish.

Аннотация. В данной статье исследуется экономическая эффективность развития электронной коммерции в Узбекистане, её роль в формировании цифровой экономики, а также основные факторы, влияющие на экономический рост. В ходе исследования проанализирована динамика объёма электронной торговли за ряд лет, валовая добавленная стоимость,

созданная в секторе информационной экономики и электронной коммерции, а также доля данного показателя в валовом внутреннем продукте. На основе официальных статистических данных Национального комитета Республики Узбекистан по статистике проведена оценка экономической эффективности электронной коммерции. Результаты исследования показывают, что развитие электронной коммерции способствует ускорению торговых процессов, оптимизации расходов, формированию новых рынков для субъектов предпринимательства и увеличению доли цифровых услуг. В статье разработаны научно-практические предложения и рекомендации по дальнейшему развитию электронной коммерции.

Ключевые слова: электронная коммерция, цифровая экономика, экономическая эффективность, цифровая трансформация, электронная торговля, валовая добавленная стоимость, инновационное развитие.

Abstract. This article examines the economic efficiency of e-commerce development in Uzbekistan, its role in the formation of the digital economy, and the main factors influencing economic growth. The study analyzes the dynamics of e-commerce turnover over several years, the gross value added created in the information economy and e-commerce sector, and the share of this indicator in gross domestic product. The economic efficiency of e-commerce is assessed based on official statistical data from the National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan. The results of the study demonstrate that the development of e-commerce contributes to the acceleration of trade processes, optimization of costs, creation of new markets for business entities, and an increase in the share of digital services. The article develops scientific and practical proposals and recommendations for the further development of e-commerce.

Keywords: e-commerce, digital economy, economic efficiency, digital transformation, electronic trade, gross value added, innovative development.

Kirish. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi iqtisodiy munosabatlarning shakllanishi va rivojlanish mexanizmlariga sezilarli ta'sir

ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, elektron tijoratning rivojlanishi savdo jarayonlarini raqamlashtirish, iqtisodiy subyektlar o‘rtasidagi aloqalarni soddalashtirish hamda yangi biznes modellarini shakllantirishning muhim omiliga aylanmoqda. Elektron tijorat nafaqat tovar va xizmatlarni realizatsiya qilishning zamonaviy shakli, balki iqtisodiy samaradorlikni oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va bozor qamrovini kengaytirish imkonini beruvchi muhim iqtisodiy mexanizm sifatida namoyon bo‘lmoqda.

O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va elektron tijoratni kengaytirish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Rasmiy statistik ma’lumotlarga ko‘ra, axborot iqtisodiyoti va elektron tijorat sektorida yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat 2015-yildagi 3 876,3 mlrd so‘mdan 2024-yilda 60 219,5 mlrd so‘mga yetgan. Mazkur sektorning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi ham 2015-yildagi 1,93 foizdan 2024-yilda 4,08 foizgacha oshgan. Bu esa raqamli iqtisodiyotning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati izchil ortib borayotganini ko‘rsatadi.

Shuningdek, elektron tijoratning o‘zida yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat 2017-yildagi 9,9 mlrd so‘mdan 2024-yilda 20 328,1 mlrd so‘mga yetgan. Elektron tijoratning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi esa 2024-yilda 1,38 foizni tashkil etgan. Ushbu ko‘rsatkichlar elektron tijoratning mamlakat iqtisodiy tizimida mustaqil va yuqori o‘sish salohiyatiga ega yo‘nalish sifatida shakllanayotganini ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini faqat savdo hajmining o‘sishi bilan baholash yetarli emas. Elektron savdoning yalpi qo‘shilgan qiymat yaratishdagi roli, iqtisodiy o‘sishga ta’siri, tadbirkorlik subyektlari uchun yangi imkoniyatlar yaratishi hamda raqamli infratuzilmaning rivojlanishi bilan bog‘liq omillarni kompleks tahlil qilish zarur. Ayniqsa, O‘zbekistonda elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini rasmiy statistik ko‘rsatkichlar asosida baholash va mavjud muammolarni aniqlash dolzarb ilmiy masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi O‘zbekistonda elektron tijoratni rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini tahlil qilish, uning iqtisodiy o‘sishga

ta'sirini baholash hamda elektron tijoratni yanada rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili. Elektron tijoratning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda elektron tijorat asosan raqamli iqtisodiyotning tarkibiy qismi, savdo jarayonlarini optimallashtiruvchi mexanizm va iqtisodiy o'sishning yangi omili sifatida tadqiq etilgan.

Elektron tijoratning iqtisodiy rivojlanishdagi rolini o'rgangan tadqiqotlarda uning tadbirkorlik faoliyati, xalqaro savdo va bozor integratsiyasiga ijobiy ta'siri alohida ta'kidlangan. Xususan, elektron tijorat raqamli infratuzilma va tadbirkorlik faolligi bilan chambarchas bog'liq bo'lib, rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sishni jadallashtirishning muhim omili sifatida baholanadi.

O'zbekistonda elektron tijoratning rivojlanish tendensiyalariga bag'ishlangan tadqiqotlarda elektron savdo hajmining o'sishi, raqamli to'lov tizimlarining kengayishi va davlat tomonidan yaratilayotgan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari tahlil qilingan. Mazkur tadqiqotlarda elektron tijoratning iqtisodiy o'sishga ta'siri real statistik ma'lumotlar asosida o'rganilgan.

Ayrim tadqiqotchilar elektron tijorat ko'rsatkichlari bilan yalpi ichki mahsulot o'sishi o'rtasidagi bog'liqlikni ekonometrik usullar asosida baholagan. Bunday tadqiqotlarda elektron tijorat bozori hajmi, elektron tijoratdan olinadigan daromadlar, xavfsiz internet serverlari, internet foydalanuvchilari va onlayn xaridorlar ulushi kabi omillar iqtisodiy o'sishning muhim determinantlari sifatida ko'rib chiqilgan.

Elektron tijoratning kichik biznes rivojlanishidagi ahamiyatiga bag'ishlangan ilmiy ishlarda elektron savdo platformalari va marketplace'lar kichik tadbirkorlik subyektlari uchun yangi bozorlar yaratishi, mahsulotlarni kengroq iste'molchilar guruhiga taklif qilish imkonini berishi hamda biznes yuritish xarajatlarini optimallashtirishi qayd etilgan.

Shuningdek, O‘zbekistonda elektron tijoratning rivojlanishiga to‘sqinlik qilayotgan omillar sifatida raqamli infratuzilmaning hududlar bo‘yicha notekis rivojlanishi, logistika tizimidagi muammolar, raqamli savodxonlik darajasi va elektron to‘lovlardan foydalanish bilan bog‘liq masalalar ko‘rsatib o’tilgan.

Mavjud tadqiqotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, elektron tijoratning rivojlanish tendensiyalari va uning iqtisodiy ahamiyati alohida yo‘nalishlarda keng o‘rganilgan. Biroq O‘zbekistonda elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini rasmiy statistik ko‘rsatkichlar dinamikasi, yalpi qo‘shilgan qiymat va yalpi ichki mahsulotdagi ulushi bilan kompleks bog‘liq holda tahlil qilish masalasi yetarlicha tizimli yoritilmagan. Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini ko‘p yillik statistik ko‘rsatkichlar asosida kompleks baholash hamda uning rivojlanish samaradorligini oshirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda O‘zbekistonda elektron tijoratni rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash uchun statistik va tahliliy usullardan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratning iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rnini o‘rganishga qaratilgan ilmiy-nazariy yondashuvlar tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida, avvalo, elektron tijoratning iqtisodiy mohiyati va uning mamlakat iqtisodiyotidagi o‘rnini aniqlash maqsadida ilmiy adabiyotlar va mavjud tadqiqotlar tahlil qilindi. Mazkur jarayonda tizimli yondashuv usulidan foydalanilib, elektron tijorat iqtisodiyotning boshqa tarkibiy qismlari bilan o‘zaro bog‘liq holda o‘rganildi.

Tadqiqotda statistik tahlil usuli asosida elektron tijorat va axborot iqtisodiyoti sektoriga oid asosiy ko‘rsatkichlarning yillar kesimidagi o‘zgarish dinamikasi tahlil qilindi. Xususan, elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat, elektron tijoratning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi hamda elektron savdo hajmi asosiy tahlil ko‘rsatkichlari sifatida belgilandi.

Dinamik qatorlarni tahlil qilish usuli yordamida elektron tijorat ko‘rsatkichlarining vaqt davomida o‘sish tendensiyasi aniqlandi. Taqqoslash usuli orqali turli yillardagi iqtisodiy ko‘rsatkichlar o‘zaro solishtirildi va elektron tijoratning rivojlanish sur’atlari baholandi.

Shuningdek, tadqiqotda trend tahlili va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Trend tahlili elektron tijoratning kelgusidagi rivojlanish yo‘nalishlarini aniqlashga xizmat qilgan bo‘lsa, umumlashtirish usuli asosida mavjud muammolar va rivojlanish imkoniyatlari tizimlashtirildi.

Tadqiqotning axborot bazasini O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasining rasmiy statistik ma’lumotlari, elektron tijorat va raqamli iqtisodiyotga oid ilmiy maqolalar hamda ochiq ilmiy manbalar tashkil etdi. Olingan natijalar asosida elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalar. O‘zbekistonda elektron tijoratning rivojlanish dinamikasi so‘nggi yillarda yuqori o‘sish sur’atlari bilan tavsiflanadi. Rasmiy statistik ma’lumotlar elektron tijorat savdo hajmi 2016–2024-yillar davomida izchil oshganini ko‘rsatadi. Xususan, elektron tijorat savdo hajmi 2016-yildagi 6,0 mlrd so‘mdan 2020-yilda 1 002,5 mlrd so‘mga, 2021-yilda 5 978,7 mlrd so‘mga, 2024-yilda esa 15 211,5 mlrd so‘mga yetgan.

1-jadval

O‘zbekistonda elektron tijorat savdo hajmining o‘zgarish dinamikasi

Yillar	Elektron tijorat savdo hajmi, mlrd so‘m
2016	6,0
2017	12,1
2018	40,9
2019	275,3
2020	1 002,5
2021	5 978,7

2022	10 886,8
2023	13 263,8
2024	15 211,5

Manba: O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, elektron tijorat savdo hajmi 2016–2024-yillar oralig‘ida qariyb 2 535 barobarga oshgan. Ayniqsa, 2020–2021-yillarda elektron tijorat hajmining keskin o‘sishi kuzatilgan. Mazkur davrda elektron savdo xizmatlariga bo‘lgan talabning ortishi, masofaviy savdo mexanizmlarining kengayishi va raqamli to‘lovlardan foydalanishning ommalashuvi muhim omillar sifatida baholanishi mumkin.

2021-yildan keyingi davrda ham elektron tijorat savdo hajmi o‘sishda davom etgan. Biroq o‘sish sur’atlarining nisbatan barqarorlashuvi bozorning dastlabki jadal shakllanish bosqichidan tizimli rivojlanish bosqichiga o‘tayotganini ko‘rsatadi. 2024-yilda elektron tijorat savdo hajmining 15 211,5 mlrd so‘mga yetishi mazkur sohaning iqtisodiyotdagi amaliy ahamiyati ortib borayotganini tasdiqlaydi.

Elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini baholashda yalpi qo‘shilgan qiymat ko‘rsatkichi alohida ahamiyatga ega. Rasmiy ma’lumotlarga ko‘ra, elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat 2017-yildagi 9,9 mlrd so‘mdan 2024-yilda 20 328,1 mlrd so‘mga yetgan.

2-jadval

Elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat dinamikasi

Yillar	Yalpi qo‘shilgan qiymat, mlrd so‘m
2017	9,9
2018	105,2
2019	260,1
2020	591,5
2021	3 907,7

2022	9 694,9
2023	14 103,5
2024	20 328,1

Manba: O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

Mazkur ko‘rsatkichlarning tahlili elektron tijoratning faqat savdo aylanmasini oshirish bilan cheklanib qolmay, iqtisodiyotda real qo‘shilgan qiymat yaratish jarayoniga ham sezilarli hissa qo‘shayotganini ko‘rsatadi. 2017–2024-yillarda elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat qariyb 2 053 barobarga oshgan. Bu esa elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligi uzoq muddatli xarakterga ega ekanligini ko‘rsatadi.

Elektron tijoratning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi ham uning iqtisodiy ahamiyatini baholash imkonini beradi. Rasmiy statistik ma’lumotlarga ko‘ra, mazkur ko‘rsatkich 2018-yildagi 0,02 foizdan 2024-yilda 1,38 foizga yetgan.

Ushbu o‘sish elektron tijoratning mamlakat iqtisodiy tizimidagi o‘rni tobora mustahkamlanayotganini anglatadi. Ayniqsa, 2021-yildan boshlab elektron tijoratning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 0,48 foizdan 2024-yilda 1,38 foizgacha oshgani sohaning iqtisodiy o‘sishdagi rolini kuchaytirayotganidan dalolat beradi.

Tahlil natijalari asosida elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligiga ta’sir qiluvchi asosiy omillar quyidagicha guruhlandi:

1. Raqamli infratuzilmaning rivojlanishi — elektron savdo platformalarining faoliyat yuritishi va raqamli xizmatlarning kengayishi uchun zarur shart-sharoit yaratadi.

2. Elektron to‘lov tizimlarining ommalashuvi — xaridor va sotuvchi o‘rtasidagi hisob-kitoblarni tezlashtiradi hamda savdo jarayonlarining samaradorligini oshiradi.

3. Internet foydalanuvchilari sonining ortishi — elektron tijoratning potensial iste'molchilar bazasini kengaytiradi.

4. Logistika tizimining rivojlanishi — buyurtmalarni o'z vaqtida yetkazib berish orqali elektron tijorat xizmatlarining raqobatbardoshligini oshiradi.

5. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning raqamlashtirilishi — tadbirkorlik subyektlariga yangi bozorlar va mijozlar segmentiga chiqish imkonini beradi.

Umuman olganda, statistik tahlil natijalari O'zbekistonda elektron tijoratning rivojlanishi iqtisodiy samaradorlikning oshishi bilan bevosita bog'liqligini ko'rsatmoqda. Elektron tijorat savdo hajmining, yalpi qo'shilgan qiymatning va yalpi ichki mahsulotdagi ulushining izchil o'sishi mazkur sohaning iqtisodiy o'sishning istiqbolli yo'nalishlaridan biriga aylanayotganini tasdiqlaydi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi va amaliy takliflar

Tadqiqot natijalari asosida O'zbekistonda elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini baholash bo'yicha quyidagi ilmiy yangiliklar shakllantirildi.

Birinchidan, elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini baholashda faqat elektron savdo hajmini tahlil qilish bilan cheklanib qolmasdan, elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo'shilgan qiymat va uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi bilan o'zaro bog'liq holda kompleks baholash yondashuvi taklif etildi. Mazkur yondashuv elektron tijoratning iqtisodiyotga ta'sirini kengroq va aniqroq baholash imkonini beradi.

Ikkinchidan, 2016–2024-yillar davomida elektron tijorat savdo hajmining, 2017–2024-yillarda esa elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo'shilgan qiymatning yuqori sur'atlarda o'sishi aniqlanib, elektron tijoratning O'zbekiston iqtisodiyotida uzoq muddatli o'sish salohiyatiga ega sektor sifatida shakllanayotganligi asoslandi.

Uchinchidan, elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar tizimlashtirilib, ular raqamli infratuzilma, elektron to'lov tizimlari, internet foydalanuvchilari soni, logistika va kichik biznesni raqamlashtirish kabi asosiy yo'nalishlarga ajratildi.

To‘rtinchidan, elektron tijoratning rivojlanishi iqtisodiy samaradorlikka faqat savdo aylanmasining o‘sishi orqali emas, balki yangi qo‘shilgan qiymat yaratish, tadbirkorlik faoliyatini kengaytirish va iqtisodiy jarayonlarni optimallashtirish orqali ta’sir qilishi ilmiy jihatdan asoslandi.

Tadqiqot natijalari asosida elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini oshirish bo‘yicha quyidagi amaliy takliflar ishlab chiqildi:

- Hududiy elektron tijorat platformalarini rivojlantirish. Hududlarda faoliyat yuritayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari uchun yagona elektron savdo platformalarini tashkil etish taklif etiladi. Bu hududiy ishlab chiqaruvchilarning mahsulotlarini kengroq bozorga olib chiqish imkonini beradi.
- Kichik biznes subyektlarini raqamli savdoga jalb etish. Kichik tadbirkorlar uchun elektron tijorat, marketplace va raqamli marketing bo‘yicha amaliy o‘quv dasturlarini kengaytirish zarur. Bu tadbirkorlarning zamonaviy savdo kanallaridan foydalanish imkoniyatlarini oshiradi.
- Raqamli to‘lov tizimlarining integratsiyasini kuchaytirish. Elektron to‘lov tizimlari o‘rtasidagi integratsiyani rivojlantirish orqali xaridorlar uchun to‘lov jarayonlarini soddalashtirish va elektron savdoga bo‘lgan ishonchni oshirish mumkin.
- Elektron tijorat logistikasini rivojlantirish. Buyurtmalarni yetkazib berish tezligi va sifatini oshirish maqsadida hududiy logistika markazlarini rivojlantirish hamda “so‘nggi kilometr” yetkazib berish tizimini takomillashtirish taklif etiladi.
- Elektron tijorat samaradorligini baholashning yagona indikatorlar tizimini joriy etish. Elektron tijorat savdo hajmi, yalpi qo‘shilgan qiymat, raqamli savdoda faol tadbirkorlar soni, elektron to‘lovlar hajmi va onlayn xaridorlar sonini qamrab oluvchi yagona statistik indikatorlar tizimini shakllantirish maqsadga muvofiq.

Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini oshirish, kichik biznes subyektlarining bozor imkoniyatlarini kengaytirish va raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari O‘zbekistonda elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligi yildan-yilga ortib borayotganini ko‘rsatdi. Elektron tijorat savdo hajmi, elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat hamda uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushining izchil o‘sishi mazkur sohaning mamlakat iqtisodiy rivojlanishidagi ahamiyati tobora kuchayib borayotganini tasdiqlaydi.

Tahlil natijalariga ko‘ra, elektron tijoratning rivojlanishi iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Elektron savdo orqali savdo jarayonlarini tezlashtirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish, tadbirkorlik subyektlari uchun yangi bozorlarni shakllantirish va iste’molchilar qamrovini kengaytirish imkoniyati yuzaga keladi. Shu bilan birga, elektron tijorat iqtisodiyotda yangi yalpi qo‘shilgan qiymat yaratish orqali iqtisodiy o‘sishga bevosita hissa qo‘shmoqda.

Tadqiqot davomida elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligiga ta’sir qiluvchi asosiy omillar sifatida raqamli infratuzilma, elektron to‘lov tizimlari, internetdan foydalanish darajasi, logistika tizimi va kichik biznesning raqamlashtirilishi aniqlandi. Ushbu omillarning o‘zaro uyg‘un rivojlanishi elektron tijoratning kelgusidagi o‘sish sur’atlarini belgilab beradi.

Shundan kelib chiqib, elektron tijoratning iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun hududiy elektron savdo platformalarini rivojlantirish, kichik biznes subyektlarini raqamli savdoga faol jalb etish, elektron to‘lov tizimlarini takomillashtirish hamda logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shuningdek, elektron tijorat samaradorligini baholash uchun yagona statistik indikatorlar tizimini shakllantirish sohaning rivojlanish holatini aniq baholash imkonini beradi.

Umuman olganda, elektron tijorat O‘zbekiston iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasini jadallashtiruvchi va iqtisodiy samaradorlikni oshiruvchi

istiqbolli yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur sohani tizimli va innovatsion asosda rivojlantirish mamlakatning raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonini yanada tezlashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi. Elektron tijorat to‘g‘risida: O‘zbekiston Respublikasining Qonuni, O‘RQ-792-son, 29.09.2022. — Toshkent, 2022. https://lex.uz/docs/6213382

2. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. Elektron tijorat savdo hajmi bo‘yicha statistik ma’lumotlar. — Toshkent, 2025. https://siat.stat.uz/data/2833/?lang=uz

3. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. Elektron tijoratda yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat. — Toshkent, 2025. https://siat.stat.uz/data/3051/?lang=en

4. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. Elektron tijoratning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi. — Toshkent, 2025. https://siat.stat.uz/data/3058/?lang=en

5. UNCTAD. Digital Economy Report 2024: Shaping an environmentally sustainable and inclusive digital future. — Geneva: United Nations, 2024 https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024

6. UNCTAD. Measuring the Value of E-commerce. — Geneva: United Nations, 2023 https://unctad.org/publication/measuring-value-e-commerce

7. UNCTAD. Measuring e-commerce and the digital economy. — Geneva: United Nations. https://unctad.org/topic/ecommerce-and-digital-economy/measuring-ecommerce-digital-economy

8. World Bank. Streamlining E-Commerce in Uzbekistan and Regional Cooperation: Agriculture, Light Industries, and Digital Services. — Washington,D.C.,2023.https://www.worldbank.org/en/events/2023/03/27/streamlining-ecommerce-in-uzbekistan

9. World Bank. E-GATE: Elevating Global Access Through E-commerce in Central Asia. — Washington, D.C., 2026. https://www.worldbank.org/en/region/eca/brief/e-gate

10. World Bank. Uzbekistan Digital Inclusion Project: Digital Economy and IT-enabled Employment. — Washington, D.C., 2023. https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/11/30/world-bank-to-support-uzbekistan-in-developing-the-digital-economy-and-creating-new-jobs-in-the-it-sector